

Duchovní inspirace pro vychovatele

*Z díla Rudolfa Steinera
vybral a sestavil
Helmut von Kügelgen*

MAITREA

Duchovní inspirace pro vychovatele

Duchovní inspirace pro vychovatele

Z díla Rudolfa Steinera vybral a sestavil
Helmut von Kügelgen

Přeložil Radomil Hradil

MAITREA

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Kügelgen, Helmut von

[Von den geistigen Gaben für den Erzieher. Česky]

Duchovní inspirace pro vychovatele / Helmut von Kügelgen ; z německého originálu

Von den geistigen Gaben für den Erzieher ... přeložil Radomil Hradil. -- První vydání
v českém jazyce. -- Praha : Maitrea, 2016. -- 96 stran

ISBN 978-80-7500-250-1

299.72 * 159.923.5 * 165.24 * "321/324" * 141.333 * 37.091.4

– Steiner, Rudolf, 1861-1925

– antropozofie

– rozvoj osobnosti -- antropozofické pojetí

– meditační techniky -- antropozofické pojetí

– roční období -- antropozofické pojetí

– waldorfská pedagogika

– příručky

– citáty

– přednášky

29 - Moderní duchovní hnutí [5]

Helmut von Kügelgen

Duchovní inspirace pro vychovatele

Von den geistigen Gaben für den Erzieher

Copyright©Internationale Vereinigung der Waldorfkinderergärten,
Stuttgart, 1984, 1991

Editor © Helmut von Kügelgen, 1984, 1991

Translation © Radomil Hradil, 2016

Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2016

ISBN 978-80-7500-250-1

Obsah

Předmluva k německému vydání z roku 1991	1
Slova Helmuta von Kügelgen z pražského semináře v srpnu 1994	3
Předmluva k českému vydání	5
Průpovědi I	7
Hlavní pedagogické směrnice	11
Spojení s hierarchiemi	15
Příprava na nadcházející den	19
Pro sociální působení spojit v člověku:	
myšlení/poznání – cítění/mluvení – chtění/konání	21
Průpovědi II	27
Modlitba vychovatele a učitele	29
Na jednotlivé dny v týdnu	31
Dvanáct měsíčních ctností	35
Modlitba odevzdanosti	37
Iniciativa	39
Průpovědi III	41
Meditace růžového kříže	51
S Kristem padají rozhodnutí	57
Žít v pospolitosti se zemřelými	61
<i>Průpovědi IV: Pro službu zemřelým</i>	64
Průpověď Základního kamene Všeobecné anthroposofické společnosti	67
<i>Rytmy v průběhu dnů týdne</i>	86
Použité svazky ze Souborného vydání děl Rudolfa Steinera (GA)	89
Abecední seznam průpovědí Rudolfa Steinera	91
Doporučená literatura v českém jazyce	93

Foto ze zahájení prvního kurzu waldorfské pedagogiky předškolního věku
na FF UK v Praze, září 1992.

Předmluva k německému vydání z roku 1991

Milí spolupracovníci ve světovém hnutí waldorfské pedagogiky, zvláště hnutí waldorfských mateřských škol!

Před sedmi lety se sešlo Mezinárodní sdružení waldorfských mateřských škol k prvnímu celosvětovému setkání v Dornachu. K semináři, který se konal na tomto zasedání a jehož tématem byla „Duchovní inspirace pro vychovatele“, vyšlo první vydání této publikace, po níž následovalo druhé, nezměněné vydání, určené pro interní použití ve vzdělávání pedagogů. Po sedmi letech nyní vychází rozšířené a pozměněné 3. vydání v rámci edice „Malá řada“.

Nicméně předmluva z roku 1984 platí stále. Tato předmluva zněla:

Naše práce věnovaná dětem se koná na pozadí stále dramatičtějších duchovních zápasů naší doby; zmatenost v hodnocení duchovních či neduchovních proudů a chaos zasahují dokonce i osobní osudové otázky a pronikají do lidských společenství, která potřebujeme, abychom dokázali plnit požadavky, jež jsou na nás kladeny. Kde však najít zdroje sil?

Studium nauky Rudolfa Steinera o člověku, cvičení, meditace a modlitba se mohou stát zdrojem vnitřní rozhodnosti a sil lásky, jež potřebujeme pro naše každodenní konání.

V následujícím textu najdete k volnému použití inspirace na tuto cestu – inspirace pocházející z duchovního bádání Rudolfa Steinera, inspirace z prostoru srdce, obývaného Kristem. „Tvoří lásku“, dávají sílu a důvěru, otevírají duchovní šíři. Skrze ně budeme i přes vzdálenost v prostoru a čase vždy navzájem spojeni.

*Helmut von Kügelgen
Stuttgart a Dornach, Velikonoce 1991*

Slova Helmuta von Kügelgen z pražského semináre v srpnu 1994

Na závěr semináre
přijměte pro další život a práci
tato přání:
Potřebujeme nauku
o člověku, která v nás probudí lásku,
lásku k dítěti,
lásku k nařim spolupracovníkům, ke vřem rodičům
a lásku k vlastnímu konání.
Potřebujeme život pln zkouřen,
kter v nás posl slu vůle,
potřebujeme trojí nalezen božského ducha
v poznání sebe sama a světa,
pro svobodn, tvořiv konání.

Helmut von Kügelgen
srpen 1994*

---

* Přeložili účastníci semináre. (Pozn. překl.)

Předmluva k českému vydání

„Musíte si uvědomit, že duchovní svět není někde daleko, nachází se v každém z nás.“

Helmut von Kügelgen

Byl podzim 1992, krátce po „sametové revoluci“, když se v prostorách Filozofické fakulty v Praze v Celetné ulici sešla přibližně 30členná skupina lidí, většinou žen různého věku a z různých koutů naší země. Ty byly rozhodnuty zahájit studium waldorfské pedagogiky předškolního věku a staly se prvními, kterým to mělo být umožněno. V té době u nás o waldorfské pedagogice existovaly jen mlhavé představy a někteří ji poznávali při prvních nesmělých výjezdech do zahraničí. Byli tu však i lidé, kteří se filozofickými myšlenkami zakladatele této pedagogiky zabývali již velmi dlouho, častokrát již od doby před nástupem komunistické totality. V malých společenstvích a v rámci „bytových seminářů“ studovali myšlenky Rudolfa Steinera a předávali je těm několika mladším.

Zahájení studia bylo velmi slavnostní a zúčastnilo se jej také několik osobností ze zahraničí (Německa a Holandska) a samozřejmě také oni čeští „otcové“ waldorfské pedagogiky. Bezpochyby nejvýraznějším hostem však byl pan Helmut von Kügelgen, zakladatel světového hnutí waldorfských mateřských škol, kterých již v té době pracovalo několik tisíc, především v Evropě a Severní Americe.

Helmut von Kügelgen se narodil 14. prosince 1916 v Estonsku a vyrůstal v německé šlechtické rodině v humanistickém prostředí. V důsledku Říjnové revoluce v Rusku však rodina musela odejít přes Finsko až do Berlína. V Berlíně a Královci studoval žurnalistiku a v roce 1939 získal doktorát, poté byl okamžitě povolán do wehrmachtu. V Berlíně se však také seznámil s anthroposofií a v roce 1942 se oženil s bývalou

studentkou waldorfské školy a vědkyní Giselou Wassermannovou; z manželství se mu narodilo šest dětí – pět dcer a jeden syn. Jednou z jeho dcer je významná anthroposofická lékařka dr. Michaela Glöcklerová, dodnes aktivně působící ve švýcarském Goetheanu.

Po propuštění ze zajetí se rozhodl být učitelem a po ukončení studia převzal odpovědnost za třetí třídu ve waldorfské škole v Uhlands-höhe ve Stuttgartu; učitelem byl do pozdního věku. V letech 1948–1970 působil také jako redaktor časopisu *Erziehungskunst*, v roce 1967 se stal členem představenstva Svazu svobodných waldorfských škol a Anthroposofické společnosti v Německu. Právě v této době se jeho pozornost plně obrací k vývoji dítěte v raném věku a jeho právu na nerušený vývoj; zakládá mezinárodní sdružení, které se ochranou těchto práv zabývá. Zanechal nám velké dědictví – lásku k malému dítěti, která vede k potřebě ochrany jeho dětství, a touhu po vzájemné spolupráci učitelů na všech stupních waldorfských škol za účelem prohloubení duchovního základu naší práce. Nástupcem této organizace je v dnešní době IASWECE, která sdružuje učitelky waldorfských mateřských škol na všech kontinentech.

Dr. Helmut von Kügelgen zemřel 25. února 1998 ve Stuttgartu. Svou přítomností při zahájení prvního semináře waldorfské pedagogiky raného věku v Čechách otevřel proud vzdělávání, který přispívá k obohacenému pohledu na výchovu malého dítěte již 25 let. Z duchovního impulsu tohoto prvního vzdělávání a také nálady porevoluční doby pracují mnohé učitelky aktivně dodnes ve školkách i v učitelském semináři. Poctou této osobnosti má být také tento útlý svazek myšlenek a inspirací, které věnoval svým následovníkům.

*Táňa Smolková
zakladatelka waldorfské mateřské školy
v Praze 3, Koněvově ulici,
ředitelka mateřské školy Maitrea ve Slušticích*

Průpovědi I

Ideje jsou pro anthroposofii
nádoby vytesané z lásky,
do nichž je z duchovních světů
duchovním způsobem uváděna lidská bytost.
Obklopeno láskyplně utvářenými myšlenkami
má skrze anthroposofii zářit
světlo pravého lidství.
A poznání je jen forma,
jak skrze člověka
má být dána možnost,
aby se pravý duch z dálav světů
shromažďoval v lidských srdcích,
aby pak z lidských srdcí
mohl prosvětlovat lidské myšlenky.
A protože skutečně pojata
může být anthroposofie jen láskou,
proto lásku tvoří,
pokud ji lidé uchopí v její pravé podobě.

Z cyklu *Anthroposophische Gemeinschaftsbildung*,
GA 257, 23. ledna 1923

Meditační průpověď, jež se chápe vůle

Vítězný Duchu
prožhni bezmocnost
váhavých duší.
Spal sebestřednost,
zažehni soucit,
ať nezištnost,
proud života lidstva,
tryská jako pramen
duchovního znovuzrození.

[přeložil Tomáš Boněk]*

Vítězný Duchu,
rozžhav bezmocnost
nerozhodných duší,
spal sobectví,
zažehni soucit,
aby nezištnost,
životní proud Lidství,
vládla jako pramen
duchovního znovuzrození.

[přeložila Anežka Janátová]

*

Průpověď základního kamene

*položeného při stavbě první waldorfské školy
ve Stuttgartu 16. prosince 1921*

Nechť vládne, co síla ducha v lásce,
nechť působí, co světlo ducha v dobro,
z jistoty srdce,
z pevnosti duše
může přinést
bytosti mladého člověka
k pracovitosti těla,
k vroucnosti duše,
k jasnosti ducha.

---

* Převzato z knihy: Rudolf Steiner, *Anthroposofické vůdčí myšlenky*, GA 26, Studium, Praha 2014. (Pozn. překl.)

Tomu budiž zasvěceno toto místo:
mladistvá mysl nechť v něm najde
silou nadané, světlou oddané
pečovatele o člověka.*

Ve svém srdci nechť nesou ducha,
jenž tu má vládnout, ti, kdož
kámen jako symbol
vkládají do země,
aby držel základy,
nad nimiž má žít, vládnout a působit:
osvobozující moudrost,
posilující duchovní moc,
zjevující se duchovní život.

To chtějí slíbit:
Ve jménu Krista
v čistých úmyslech,
s dobrou vůlí:
(*následují jména*)**

---

* U Rudolfa Steinera se nacházejí dvě verze – v druhé je zde místo „pečovatele o člověka“ (*Menschenpfleger*) uvedeno „péči o člověka“ (*Menschenpflege*), tedy: „silou nadanou, světlou oddanou / péči o člověka“. (Pozn. H. v. Kügelgen a překl.)

** K okolnostem vzniku této průpovědi viz blíže Christof Wiechert (ed.): *Meditativní prohloubení povolání učitele a vychovatele*, Pedagogická sekce Svobodné vysoké školy pro duchovní vědu při Goetheanu, Dornach 2015, str. 182n. (Pozn. překl.)

Hlavní pedagogické směrnice

K založení waldorfské pedagogiky došlo 21. srpna 1919 na začátku první přednášky z cyklu *Všeobecná nauka o člověku jako základ pedagogiky*. V „něčem na způsob modlitby“ Rudolf Steiner propojil ty, kdo chtějí působit v pedagogice, s bytostmi třetí hierarchie: s duchem doby, s duchy osudů lidských společenství a s osobním geniem jednotlivce (archai, archangeloi, angelo). Následovalo šestnáct dnů velmi náročné práce, z níž vzešly směrnice pro práci waldorfských pedagogů.

Čtrnáctá přednáška *Všeobecné nauky o člověku* končí mottem vychovatele: „Potřeba fantazie, smysl pro pravdu, pocit odpovědnosti – to jsou tři síly, které jsou jádrem pedagogiky. A kdo chce pedagogiku přijmout do sebe, nechť si před ni napíše jako motto:

Prodchni se schopností fantazie

Měj odvahu k pravdě

Zbystři svůj cit pro duševní odpovědnost.“

Všeobecnou nauku o člověku Rudolf Steiner den co den doprovázel čtrnácti přednáškami k „metodice a didaktice“ (GA 294) výchovného umění a stejným počtem „seminárních hodin“ (GA 295). Inauguraci waldorfské pedagogiky neboli výchovného umění uzavřel 6. září třemi přednáškami k učebnímu plánu a patnáctou seminární hodinou. Ve svých závěrečných slovech formuluje Rudolf Steiner čtyři další zásady pro každého vychovatele a učitele a úplně na závěr upomíná na začátek, na spojení s duchovním světem. – My, vychovatelé a učitelé, máme vždy dbát na to:

1. abychom nikdy nebyli liknaví, abychom vše, co děláme, dělali naplno a s iniciativou, jak ve velkém, tak v tom nejmenším,